

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Θεματική Περιοχή: Ταυτότητα

Τίτλος Ενότητας: Ανακαλύπτω τη γραμμή

Βαθμίδα: 2 / Τάξη: Γ'

Διάρκεια: 2 X 80'

ΣΚΕΠΤΙΚΟ	ΣΤΟΧΟΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ
<p>ΓΙΑΤΙ; (Αναφέρεται στον Δείκτη Επιτυχίας 1) Θεματική Περιοχή: Ταυτότητα Για ποιο λόγο αναπτύσσονται οι συγκεκριμένες δραστηριότητες και ποιες πηγές χρησιμοποιούνται για παραγωγή ιδεών; Οι συμμετοχικές δραστηριότητες αποσκοπούν στον πειραματισμό και στην παραγωγή ιδεών μέσα από παιχνίδι σχετικά με τυχαίες γραμμές, σχήματα και τις κινήσεις του σώματος στον χώρο, συνδέοντας με νοήματα σχετικά με τον εαυτό τους και δημιουργώντας σχέδια και κολλάζ.</p>	1.2.1 Να προσδίδουν νόημα σε τυχαίες γραμμές και σε κινήσεις τους, συνδέοντας τα με τον εαυτό τους.
<p>Πηγές:</p> <ul style="list-style-type: none"> - To be moved, to be drawn https://www.segnimossi.net/en/videos.html?start=10 - Γνωριμία με τα είδη των γραμμών http://kindergartenmathart.blogspot.com/2015/02/blog-post.html - The line song https://www.youtube.com/watch?v=DQEVllmeWH4 <ul style="list-style-type: none"> - Γραμμές παντού - Μουσική υπόκρουση από τον ιστότοπο των Segni Mossi https://www.segnimossi.net/en/videos.html?start=10	
<p>ΤΙ; (Αναφέρεται στον Δείκτη Επιτυχίας 2) Σε ποιο εικαστικό λεξιλόγιο δίνεται έμφαση; Γραμμή (οριζόντια, διαγώνια, κάθετη, λεπτή, πλατιά, ευθεία, καμπύλη, μονοκονδυλιά, κυματοειδής, διακεκομμένη, ζιγκ ζαγκ, σπινάλ, ελεύθερη), σχήμα, κίνηση, υφή</p>	2.1.1. Να αξιοποιούν είδη γραμμής μέσα από τους δικούς τους εικαστικούς πειραματισμούς με ποικίλα υλικά και με την κίνηση του σώματος.
<p>ΠΩΣ; (Αναφέρεται στους Δείκτες Επιτυχίας 3, 4, 5) Ποιες πρακτικές υιοθετούνται που να εξυπηρετούν τη συγκεκριμένη ομάδα παιδιών; Εξοικείωση με την ζωγραφική και το κολλάζ μέσα από τη χρήση ποικίλων υλικών, συλλογή και καταγραφή δεδομένων, αλληλεπίδραση και παρατήρηση διαδικασίας από βίντεο.</p>	3.2.3. Να χρησιμοποιούν τεχνικές όπως η ζωγραφική (με ζωγραφικά και σχεδιαστικά υλικά) και η κολλητική. 3.3.1. Να συλλέξουν και να καταγράψουν δεδομένα μέσα από οπτικοακουστικό υλικό.

	<p>3.3.4. Να χρησιμοποιήσουν το εικαστικό ημερολόγιο για πειραματισμούς.</p> <p>4.1.1 Να περιγράψουν διαδικασίες δημιουργίας του έργου τους και των άλλων.</p>
<p>Μέσα – Υλικά: Χρωματιστά μολύβια, μαρκαδόροι, λαδοπαστέλ, κορδέλα με λαβή (κορδέλα ενόργανης γυμναστικής), χαρτί woodfree A3, μαύρο αχυρόχαρτο A3, διαφάνεια A3, βιντεοπροβολέας, εικαστικό ημερολόγιο, γόμα, ψαλίδι, μαλλί μπλεξιματος, ξυλόγομα, σχοινί, λεπτά πινέλα</p>	
<p>Οργάνωση τάξης/χώρου: Τα παιδιά κάθονται σε ομάδες των 4 – 5 ανά ομάδα. Στο πρώτο μάθημα εργάζονται σε дуάδες και ατομικά. Στο δεύτερο μάθημα εργάζονται ατομικά.</p>	

ΠΟΡΕΙΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ 1

ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Η/Ο εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά πως μια αόρατη και παιχνιδιάρικη γραμμή τους επισκέπτεται, η οποία κινείται και πάει πάνω, κάτω, δεξιά, αριστερά και στριφογυριστά...

Ενδεικτικά ερωτήματα προς τα παιδιά: Αν βλέπαμε τη γραμμή, πώς πιστεύετε ότι κινείται; Αν παίρνατε αυτή την κορδέλα στα χέρια σας, θα σας βοηθούσε να δείξετε την κίνηση της γραμμής;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1 (στόχος 1.2.1)

Η/Ο εκπαιδευτικός δίνει σε ένα παιδί μία κορδέλα με λαβή και του ζητάει να παρουσιάσει μπροστά σε όλη την τάξη, την παιχνιδιάρικη γραμμή, όπως τη φαντάζεται, με τη συνοδεία μουσικής. Στη συνέχεια λέει στα παιδιά ότι στην παρέα τους ήρθε για να παίξει κι άλλη μια γραμμή. Τα ρωτάει ποιος θα παρουσιάσει αυτή την νέα γραμμή και δίνει σε ακόμα ένα παιδί μια κορδέλα. Ακολούθως οι ζωηρές παιχνιδιάρικες γραμμές αυξάνονται και η/ο εκπαιδευτικός καλεί κι άλλα παιδιά να τις παρουσιάσουν με κορδέλες (συνολικά 4-5 παιδιά).

Κάθε φορά που η/ο εκπαιδευτικός λέει το σινιάλο «νοκ νοκ» (ρουτίνα) καλείται μία μία ομάδα παιδιών να χορέψει με τις κορδέλες γύρω από το τραπέζι της, παρουσιάζοντας τις φανταστικές γραμμές της. Η μουσική συνεχίζει να ακούγεται για να τους βοηθά στις κινήσεις τους. Όταν παρουσιάσει και η τελευταία ομάδα, το υπεύθυνο παιδί της κάθε ομάδας μαζεύει τις κορδέλες.

Μετάβαση

Η/Ο εκπαιδευτικός ρωτάει τα παιδιά:

- Πόσες μορφές και σχήματα μπορεί να πάρει μια γραμμή;
- Τι κινήσεις κάνατε με τα χέρια σας για να φτιάξετε γραμμές; (μπορούν να τις δείξουν καθώς κάθονται)
- Λέτε να μπορείτε να δημιουργήσετε γραμμές χωρίς να κινείται το χέρι σας;
- Για να δούμε πώς κάποιοι άλλοι δημιουργούν γραμμές...

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2 (στόχοι 1.2.1, 2.1.1)

Η/Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει στα παιδιά το βίντεο *To be moved, to be drawn* των Segni Mossi. Το βίντεο δείχνει ένα παιδί να ζωγραφίζει σε χαρτί κρατώντας σταθερό στο χέρι του μαύρο μαρκαδόρο, καθώς ένα άλλο παιδί στριφογυρίζει το χαρτί προς διάφορες κατευθύνσεις ανάλογα με τη μουσική που ακούγεται.

Η/Ο εκπαιδευτικός εκτελεί την ίδια δραστηριότητα και στη συνέχεια καλεί κάποια παιδιά να συμμετάσχουν. Επισημαίνει ότι το παιδί που κρατά τον μαρκαδόρο δε χρειάζεται να τον κρατά σφιχτά, αλλιώς το χαρτί θα σχιστεί. Στη συνέχεια καλεί τα παιδιά να επαναλάβουν τη δραστηριότητα σε ζευγάρια, ακούγοντας μουσική (από τον ιστότοπο των Segni Mossi, <https://www.segnimossi.net/en/videos.html?start=10>). Όταν ο/η εκπαιδευτικός φωνάξει το σινιάλο «νοκ νοκ» και σταματήσει για λίγο τη μουσική, γίνεται ανταλλαγή ρόλων, δηλαδή το παιδί που στριφογύριζε το χαρτί τώρα κρατά τον μαρκαδόρο και το αντίστροφο. Η δραστηριότητα σταματά όταν σταματήσει τελείως και η μουσική (συμμετοχική επίδειξη).

Ενδεικτικά ερωτήματα προς τα παιδιά:

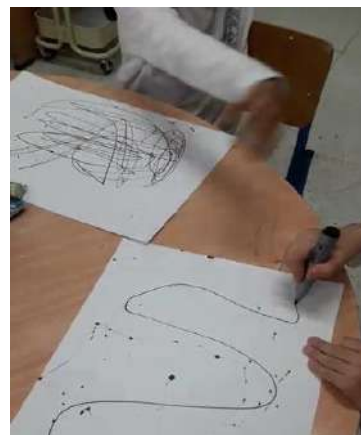
- Δυσκολευτήκατε να δημιουργήσετε γραμμές χωρίς να κινείται το χέρι σας;
- Τι γραμμές φτιάξατε τη στιγμή που ο ρυθμός της μουσικής ήταν πιο αργός, πιο γρήγορος;

Μετάβαση

Η/Ο εκπαιδευτικός προκαλεί τα παιδιά να φανταστούν τις γραμμές που έφτιαξαν να φεύγουν από το χαρτί και να πετάνε ψηλά, πολύ ψηλά στον αέρα. Τους καλεί να το κάνουν με τα χέρια τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Πειραματισμοί (στόχος 2.1.1)

«Ζωγραφίζω στον αέρα...» Αφού κάνουν γραμμές στον αέρα, η/ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να δουλέψουν σε ζευγάρια: το ένα παιδί προσπαθεί να σχεδιάσει νοερά στον αέρα με το χέρι του γραμμές και το δεύτερο παιδί προσπαθεί να αντιγράψει πάνω σε χαρτί τις κινήσεις του πρώτου, χρησιμοποιώντας μαύρο μαρκαδόρο. Ακούγεται και πάλι μουσική υπόκρουση για να ωθεί τα παιδιά να κάνουν διαφορετικές κινήσεις στον αέρα ανάλογα με το ρυθμό. Η/Ο εκπαιδευτικός δίνει το σινιάλο «νοκ νοκ» και σταματάει για λίγο τη μουσική για να γίνει ανταλλαγή ρόλων. Χρησιμοποιείται το χαρτί από την προηγούμενη δραστηριότητα γυρίζοντας το από την άλλη πλευρά. Το παιχνίδι σταματά με την παύση της μουσικής και τα παιδιά καλούνται να σχολιάσουν τα αποτελέσματα. Παρουσιάζουν τα διάφορα είδη γραμμών που υπάρχουν στις ζωγραφιές τους σχεδιάζοντάς τες στον πίνακα.

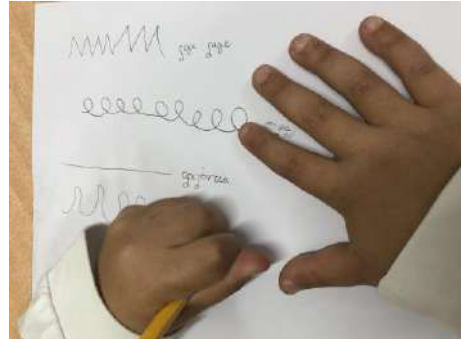

Μετάβαση

Ενδεικτικά ερωτήματα προς τα παιδιά: Τι ονόματα άραγε να έχουν οι γραμμές αυτές; Θέλετε να τις γνωρίσουμε;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4 (στόχοι 2.1.1, 3.3.1, 3.3.4)

A) «Ας γνωρίσουμε τις γραμμές...» Η/Ο εκπαιδευτικός ρωτάει τα παιδιά ποιες γραμμές γνωρίζουν. Όταν ένα παιδί ανακοινώνει το όνομα μιας γραμμής, όλα τα παιδιά καλούνται να την σχεδιάσουν στον αέρα και μετά στο εικαστικό ημερολόγιό τους. Ταυτόχρονα τη σχεδιάζει και η/ο εκπαιδευτικός στον πίνακα. Αφού εξαντληθούν οι ιδέες τους, η εκπαιδευτικός προβάλλει το βίντεο *The line movie* στο οποίο παρουσιάζονται και ονομάζονται τα διάφορα είδη γραμμών. Γίνεται συζήτηση για να ανακαλύψουν ποια είδη γραμμών δεν ανέφεραν πριν και τα παιδιά

τις συμπληρώνουν στο εικαστικό τους ημερολόγιο. Τις εντοπίζουν επίσης στο σχέδιο τους.

B) Η/Ο εκπαιδευτικός ρωτάει τα παιδιά:

- Πού υπάρχουν γραμμές γύρω μας;

Τα καλεί να εντοπίσουν διάφορα είδη γραμμών στο άμεσο τους περιβάλλον καθώς και σε φωτογραφίες που προβάλλονται. Μπορούν να αναφερθούν στη διακεκομμένη γραμμή ενός δρόμου κυκλοφορίας, στην κυματιστή γραμμή που σχηματίζουν τα κύματα της θάλασσας, στην καμπύλη γραμμή του ουράνιου τόξου, στην οδοντωτή γραμμή για τα δόντια του δράκου κλπ. Καλούνται να προσθέσουν στο σχέδιο τους νέα είδη γραμμών.

Μετάβαση

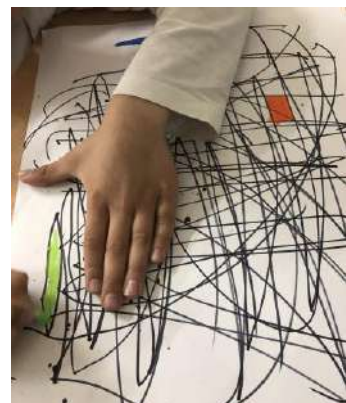
Η/Ο εκπαιδευτικός παροτρύνει τα παιδιά:

- Κοιτάξτε καλά τις ζωγραφιές σας. Μήπως μπορείτε να δείτε κάτι νέο που δημιουργήθηκε;
- Ποια κρυμμένα σχήματα μπορείτε να ανακαλύψετε και στις δύο πλευρές του χαρτιού σας;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5 (στόχος 1.2.1)

«Βρες τα κρυμμένα σχήματα...» Κάθε φορά που εντοπίζουν ένα σχήμα, το ζωγραφίζουν με διαφορετικό χρώμα με λαδοπαστέλ ή μαρκαδόρο. Στη συνέχεια, με το σινάλο του/της εκπαιδευτικού «νοκ νοκ», ζητείται από τα παιδιά να σταματήσουν ό,τι κάνουν και να ανακοινώσουν ποια σχήματα βρήκαν, αν είναι όμοια ή διαφορετικά, αν τους θυμίζουν κάτι, τι τους θυμίζουν. Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα σχήματα δημιουργούνται από τη γραμμή κι ότι κι αυτά μπορούν να πάρουν ποικίλες μορφές. Βοηθούν οι εξής ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Πώς δημιουργήθηκε αυτό το σχήμα;
- Τι χρειάστηκε να ζωγραφίσεις για να δημιουργηθεί;
- Πόσες γραμμές χρειάζονται για να φτιάξεις αυτό το σχήμα; Μία ή πολλές;

ΚΛΕΙΣΙΜΟ

«Ας υποδεχθούμε πάλι την παιχνιδιάρικη μας γραμμή» λέει η/ο εκπαιδευτικός και εμφανίζει ξανά τις κορδέλες γυμναστικής δίνοντάς τες στα υπεύθυνα παιδιά της κάθε ομάδας για να τις μοιράσουν. Αυτή την φορά έχουν όλα τα παιδιά από μία κορδέλα. Στέκονται στον μπροστινό χώρο της αίθουσας σε δύο παράλληλες γραμμές, ο ένας απέναντι από τον άλλο. «Για να δούμε τι έχουμε μάθει σήμερα...» συμπληρώνει ο/η εκπαιδευτικός και ζητά από κάθε παιδί να πει ένα είδος γραμμής. Τα ονόματα των γραμμών είναι ήδη γραμμένα στον πίνακα και κάθε φορά που ένα παιδί λέει ένα είδος γραμμής, τα υπόλοιπα παιδιά την δείχνουν ψηλά στον αέρα με την κορδέλα τους.

ΜΑΘΗΜΑ 2

ΑΦΟΡΜΗΣΗ - Επαναφορά εμπειριών

Τα παιδιά παρατηρούν τις ζωγραφιές τους από το προηγούμενο μάθημα και καλούνται να ανακοινώσουν τα είδη γραμμών που συνάντησαν. Επισημαίνουν και το συμπέρασμα στο οποίο είχαν καταλήξει, ότι η γραμμή είναι αυτή που δημιουργεί τα σχήματα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1 (στόχοι 1.2.1, 3.2.3)

A. Πάρε ψαλίδι και κόψε... Η/Ο εκπαιδευτικός δίνει ψαλίδια στα παιδιά και τους ζητά να κόψουν τα σχήματα που εντόπισαν στις δύο πλευρές της ζωγραφιάς τους. Μπορούν να επιλέξουν ένα σχήμα από τη μία πλευρά και κάποιο άλλο από την άλλη πλευρά. Έπειτα τους δίνει μια διαφάνεια Α3 και τους ρωτάει τι θα μπορούσαν να φτιάξουν με όλα τα υλικά και σχήματα που έχουν μπροστά τους. Καταλήγουν σε κολλάζ διπλής όψης, αφού χρησιμοποιούν διαφάνεια που αφήνει να φαίνονται οι ζωγραφιές και από τις δύο πλευρές του χαρτιού τους. Η/Ο εκπαιδευτικός μπορεί να δείξει ένα δείγμα μη ολοκληρωμένου έργου. Στη συνέχεια η/ο εκπαιδευτικός τοποθετεί σε κάθε ομάδα ένα κουτί με μαλλιά μπλεξίματος σε διάφορα χρώματα και μεγέθη. Παροτρύνει τα παιδιά να δοκιμάσουν να φτιάξουν σχήματα και γραμμές με τα νέα τους υλικά, πάνω στα υφιστάμενα τους σχήματα. Η/Ο εκπαιδευτικός δείχνει τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να κολλήσουν εύκολα το μαλλί στο κολλάζ τους με τη χρήση ξυλόγομας.

B. Η/Ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να κάνουν μια παύση από τη δουλειά τους για να συζητήσουν για τα έργα τους. Ενθαρρύνει τα παιδιά δείχνοντας κάποιους πειραματισμούς τους.

Ενδεικτικά ερωτήματα προς τα παιδιά:

- Τι νέα σχήματα δημιουργήθηκαν καθώς κόβατε;
- Τι γραμμές φτιάξατε με το μαλλί;
- Πώς σκεφτήκατε να συνδυάσετε αυτή τη γραμμή μαλλιού με εκείνο το σχήμα;
- Τι λέτε να λέει το σχήμα στη γραμμή και η γραμμή στο σχήμα;
- Λέτε να τσακώνονται μεταξύ τους; Να τα βρίσκουν;

Τα παιδιά συνεχίζουν εμπλουτίζοντας το έργο τους με νέες ιδέες που προκύπτουν από τη συζήτηση. Όταν ολοκληρωθούν τα κολλάζ των παιδιών η/ο εκπαιδευτικός τοποθετεί λωρίδες από μαύρο αχυρόχαρτο

(περίπου 6 εκ. πάχος) γύρω από τη διαφάνεια για να πλαισιωθεί. Τα τελικά σχέδια τοποθετούνται από την/τον εκπαιδευτικό σε ένα σχοινί κατακόρυφα και στερεώνονται στο ταβάνι, ώστε να είναι σε θέαση και οι δύο τους πλευρές.

Έργα παιδιών

ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ - ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

Τα παιδιά παρουσιάζουν τα έργα τους και γίνεται συζήτηση. Καλούνται να περιγράψουν τις γραμμές και τα σχήματα και να αναφέρουν αν τελικά έγιναν φίλοι, αν μπορούν να ζήσουν μαζί σε ένα έργο τέχνης. Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα πάντα σχεδόν γύρω μας αποτελούνται από απλές γραμμές. Γραμμές ευθείες, οριζόντιες, κάθετες, καμπυλωτές, οδοντωτές, γραμμές χωρίς όνομα, άσχετες γραμμές... που όλες μαζί όμως, μπορούν να φτιάχνουν μία τεράστια υπέροχη ζωγραφιά! Αυτήν του κόσμου όλου!

Σχολείο: Δημοτικό Σχολείο Δάλι Γ'

Σχεδιασμός/Εφαρμογή Μαθήματος: Φρύνη Καλογήρου, Εκπαιδευτικός Τέχνης

Υποστήριξη: Νικολέτα Αυγουστή, Σύμβουλος Τέχνης

Συνεργασία: Αντρη Σάββα, ΕΕΠ, Τέχνη και Διδακτική της, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Εποπτεία: Νίκος Παπανικολάου, ΕΔΕ Τέχνης

Σχολική Χρονιά: 2018-2019

Έννοιες - κλειδιά: Πειραματισμοί με ζωγραφικά και σχεδιαστικά υλικά, γραμμή, σχήμα, κίνηση, χώρος, υφή, συνεργατικό σχέδιο, δημιουργικός εαυτός